

ÅTGÄRDSPROGRAM **BULLER**

Helsingborg 2019 – 2023

Antaget i kommunfullmäktige 2018-11-22

HELSINGBORG

Förord

Kommunfullmäktige antog vid sitt sammanträde den 21-22 november SBNs förslag till nytt åtgärdsprogram mot buller för perioden 2019-2023 Helsingborg. Kommunfullmäktige antog programmet i sin helhet med det tillägg som Vård- och omsorgsnämnden föreslagit och Stadsbyggnadsnämnden beslutat, att jämställa åtgärder för LSS-boenden med åtgärder för vårdboenden.

Slutversionen av programmet har kompletterats med formuleringar om LSS-boenden och skiljer sig alltså en aning från remissversionen som var beslutsunderlag. Kompletteringen är redaktionell och gör inte anspråk på att vara fullständig men speglar förhoppningsvis tilläggets intentioner i sitt sammanhang. I programmets slutversion finns också uppdaterad information i tabellen på sidan 13. Det handlar om de programåtgärder som planerats och tillkommit under 2018 och som påverkar tabellens belopp och uppskattad måluppfyllelse.

Som separata bilagor till programmet finns beslutsdokument från den politiska processen i Kommunfullmäktige och Stadsbyggnadsnämnden.

Det tidigare programmet med åtgärdsperiod 2014-2018 ligger till grund för det nya och fungerar som referensmaterial.

Beslutad av: Kommunfullmäktige 2018-11-22

Dokumentets giltighet: 2019 – 2023

Dokument gäller för: Samtliga nämnder, styrelser och förvaltningar inom Helsingborgs stad · **Dokumentansvar:** Stadsmiljöavdelningen, trafikenheten

Produktion: Stadsbyggnadsförvaltningen, copyright © Helsingborgs stad 2018.

Arbetsgrupp: Anne-Marie Frisell, Lovisa Emilsson och Linda Bermin.

Layout: Lovisa Emilsson.

Innehåll

Sammanfattning åtgärder 2019-2023	4
Åtgärdsprogram Buller 2019 – 2023	5
Det här ska vi arbeta med	6
Det här är nytt	6
Stilla områden – nytt fokusområde	6
Särskilt känsliga grupper – Barns utemiljöer	7
Utökat innehåll i verktygslådan	7
Det här ska vi finslipa	8
Förtydligat ansvar och rutiner	8
Bostäder - Bullerskyddsbidrag	9
Särskilt känsliga grupper – Skolor och vårdboenden	9
Närparker och rekreationsområden	10
Verktyg	10
Erfarenheter	11
Hur är det med bullret i Helsingborg?	11
Begreppsförändring	11
Detta har vi gjort	12
Nytta – Vad har vi fått för pengarna?	13
Kan det aldrig få vara tyst?	14
Ljudnivån som en särskild kvalitet	14
Hur kan vi arbeta med stilla områden?	15
Kartor	15-18

Sammanfattning åtgärder 2019 – 2023

Översyn av samverkansprocesser	Ansvarig avdelning
Inför varje nytt planuppdrag sammankallar detaljplaneavdelningen berörda förvaltningar för att i tidigt skede bedöma planens lämplighet. Vi föreslår att bullersituationen även fortsättningsvis ska ingå i denna bedömning.	SBF - Detaljplan
Vi ska undersöka om ett så kallat ljudkvalitetsindex kan fungera som verktyg och metod för att främja goda ljudmiljöer.	SBF - Hållbar stadsplanering
Vi ska fortsätta samverka om bullerfrågor i förvaltningsövergripande nätverk och utveckla samarbetsformer och förtydliga ansvarsområden såväl internt inom staden som med externa parter.	SBF
Vi ska fortsätta utveckla verktyget Bullerkartan. Förutom en ögonblicksbild av kartläggningen ska Bullerkartan även visa planerade och utförda åtgärder.	SBF - Hållbar stadsplanering

Åtgärder vid källan och minskad spridning av ljud	Ansvarig avdelning
Vi ska utforska och prova tillämpningar av akustisk design och lära oss mer om hur vi kan dämpa störande ljud i stadsmiljö, på fasader, vid torg och parker etc.	SBF - Stadsmiljö
Staden ska fortsätta ställa krav på tystare däck i upphandlingar av stadens egna fordon. Staden ska även informera och samverka med andra aktörer så att fler ställer krav på tystare däck.	Helsingborgs stad/ Drift & Underhåll/ Upphandlingsenheten

Minska bullerpåverkan där särskilt känsliga grupper uppehåller sig	Ansvarig avdelning
Där bullernivån vid bostadsfasad överskrider 65 dBA ska fastighetsägare även i fortsättningen ha möjlighet att ansöka om bidrag för fönster- och ventilåtgärder för att få en bättre ljudmiljö i bostaden.	SBF - Stadsmiljö
Av de vårdboenden som åtgärdsprogrammet pekar och LSS-boenden som utreds ut ska staden åtgärda minst ett.	SBF/ MF/ VOF / FF
Staden ska åtgärda minst tre av de grund- och förskolor där skolgården är i särskilt behov av bullerdämpning.	SBF - Stadsmiljö
Berörda förvaltningar ska tillsammans arbeta för att förbättra och säkra goda ljudmiljöer där barn och unga uppehåller sig, exempelvis vid lekplatser, idrottsplatser, ridskolor, närparker och grönområden. Detta gör vi förslagsvis i redan pågående fokusnätverk.	SBF/ MF/ SoF/ FF

Skydda områden med potential för särskilt värdefull ljudmiljö	Ansvarig avdelning
I den täta staden är goda ljudmiljöer viktiga för återhämtning och möjlighet att höra naturens ljud. Vi ska peka ut dessa så kallade stilla områdena i Bullerkartan.	SBF - Stadsmiljö
Vi ska förbättra ljudmiljön i särskilt bullerutsatta närparker. I samverkan med olika avdelningar och enheter ska vi åtgärda minst en park under programtiden.	SBF - Stadsmiljö
Vi ska fortsätta arbeta för att bevara och förbättra ljudmiljön i stadens natur- och rekreationsområden. Vi ska ta fram åtgärdsförslag för minst ett natur- eller rekreationsområde under programperioden.	SBF - Stadsmiljö

Åtgärdsprogram Buller 2019 – 2023

Du håller i din hand den andra versionen av Helsingborgs stads åtgärdsprogram mot buller. *Stadens första program* antogs av Helsingborgs Kommunfullmäktige i januari 2014.

Åtgärdsprogram Buller 2019 – 2023 är en direkt fortsättning på tidigare arbete men med vissa förstärkningar. Utgångspunkten är goda ljudmiljöer. Målet står fast att människor inte ska fara illa av buller.

Resultatet för kartläggningen 2016 presenteras, precis som tidigare, i en digital webbkarta. Kartläggningen visar att det tidigare åtgärdsprogrammet redan har börjat ge goda resultat men att inriktningen behöver lite mer tid för att ge en tydligare bild av effekterna. Därför står de tidigare åtgärdsområdena kvar. För utförligare texter hänvisar vi till *Åtgärdsprogram Buller 2014-2018*.

Åtgärdsprogrammets analysfokus är även denna gång genomsnittliga dygnsvärden, så kallade ekvivalentvärden. Behovsbedömningen av det nya programmet har gjorts utifrån samma grunder som det tidigare åtgärdsprogrammet och har i stort sett samma slutsatser. Några områden får dock ett bredare och tydligare fokus i detta åtgärdsprogram.

Åtgärdsprogrammet är avgränsat till ljudstörningar från vägtrafik. Buller från verksamheter, industrier, fläktar med mera ingår inte i kartläggningen och åtgärdsprogrammet. Bullerkartläggningen är därmed inte fullständig utan kan i vissa fall behöva kompletteras med annat underlag.

Programmet har tagits fram i en mindre arbetsgrupp på stadbyggnadsförvaltningen bestående av Linda Bermin, Lovisa Emilsson och projektledare Anne-Marie Frisell. Innehållet har stämts av med Forum på samma förvaltning och med stadens ljudmiljögrupp.

EU antog bullerdirektivet (END-direktivet 2002/49/EG) när kunskapen om sambandet mellan störande ljud, buller, och hälsa blivit tydlig. Sverige införde därefter Förordningen om omgivningsbuller (2004:675).

Lagstiftningen innebär att kommuner med över 100 000 invånare ska kartlägga omgivningsbuller och ta fram ett program för hur man vill minska störningarna. Kartläggningar och åtgärdsprogram ska tas fram var femte år och rapporteras till Naturvårdsverket och EU.

Det här ska vi arbeta med

Innehållet i Åtgärdsprogram Buller 2019–2023 liknar det föregående. Programmet har överlag fungerat bra men behöver mer tid för att på olika sätt mogna i det praktiska arbetet.

Därför arbetar vi vidare med delvis samma ambitioner och förbättrar och finslipar. Det nya programmet har också några punkter med ny eller tydligt högre ambitionsnivå.

Programmet vill:

- Sätta tydligt fokus på arbetet med tysta eller stilla områden
- Fördjupa området "Särskilt känsliga grupper"
- Skapa nya konkreta verktyg i arbetet med att bevara och skapa goda ljudmiljöer

Det här är nytt

Stilla områden – Nytt fokusområde

Helsingborg är en stad med stor inflyttning men begränsad mark att bygga på. Förtätning är positivt på många sätt men skapar också nya utmaningar. Fler människor innebär mer trafik som kan innebära mer buller. Vi måste värna om lugna utemiljöer, med tillräckligt lågt bakgrundsljud för att kunna uppleva naturens ljud. Detta ger goda möjligheter till avkoppling och bidrar positivt till folkhälsan. Det gynnar också många djur. Studier på fåglar visar att bullerstörning leder till en minskning av antalet fåglar. Även fladdermöss,

groddjur och vissa insekter påverkas. Det finns alltså all anledning att skydda naturområden mot buller, både för rekreation och för biologisk mångfald.

Det behövs en översyn av platser och områden med god eller potentiellt god ljudmiljö för att ge ett bättre underlag i stadsbyggnadsprocessen. Samordning med andra program och planer som Grönstruktur- och Livskvalitetsprogrammen samt Stadsplanen är självklara ambitioner.

Att medvetet arbeta med begreppet Stilla områden kan öka Helsingborgs attraktivitet. Läs mer om stilla områden under "Kan det aldrig få vara tyst?".

"För att en park i staden ska upplevas ha god ljudkvalitet bör ljudnivån vara under 50 dBA. I större naturområden och tätortsnära rekreatiomsområden bör ljudnivån vara under 45 dBA."

SKL:s handbok "Skapa goda ljudmiljöer"

Särskilda grupper – Barns utemiljöer

Det tidigare åtgärdsprogrammet hade som mål att förbättra utemiljön på skolor och förskolor. I det nya programmet vill vi utöka ambitionerna till att också gälla barns övriga utemiljöer. Detta kan handla om lekplatser, idrottsplatser, ridskolor, närparker och grönområden.

Barn är särskilt känsliga för buller men kan inte själva välja den miljö de vistas i. Under barndomsåren tillbringar vi en stor del av vår tid i skola och förskola men bostadsområdet och dess närhet med gårdsytor, närparker och lekplatser är också mycket viktiga platser för barns lek och avkoppling.

För barn som har uteaktiviteter längre från bostaden kan trafikbullret vara mycket påtagligt. Bullerkartan är ett bra underlag för bedömning av vilka platser som mest utsatta. Det är i dagsläget framför allt de södra delarna av staden som programmet bör fokusera på för att göra mest nytta.

Utökat innehåll i verktygslådan

Akustisk design

Akustisk design är ett ganska nytt begrepp. Det omfattar metoder och åtgärder för att skapa och förbättra stadens befintliga ljudlandskap. Bullerskydd i stadsmiljö ställer ofta högre krav på estetik och kräver ett närmare samarbete vid utveckling av grönsstruktur och gestaltning av gator och torgytor.

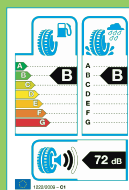
Ett bullerskydd har goda möjligheter att möta de estetiska och arkitektoniska krav som vi ställer på utformningen i Helsingborgs stadskärna. En låg, lite tjockare skärm kan, om den placeras nära bullrets källa, minska vägtrafikbullret med ungefär sex decibel bakom skärmen. Rätt utformad kan den bidra till flera kvaliteter i stadsrummet och till en betydligt mer attraktiv vistelsemiljö i en närpark eller på en torgyta.

Under programtiden ska vi prova olika metoder att integrera gestaltning och arkitektur med akustisk design. Målet är också att öka kunskaperna om akustisk design.

Upphandlingskrav

Att ställa krav vid offentliga upphandlingar innebär ofta en stor och långsiktig påverkan av marknader. En standardiserad märkning av bildäck för att säkerställa bullervärdena ska användas i den kommunala bilpoolen. Även vid upphandling av andra mobila tjänster och fordon såsom kollektivtrafik och skolbussar bör hädanefter detta verktyg användas.

Genom rätt däck kan bullernivåer minska med cirka tre decibel – vilket motsvarar en halvering av bullret. Under programtiden ska vi fortsätta att ställa krav på däckkvaliteten och sprida kunskap om däckens ljudpåverkan till andra aktörer.

Ljudkvalitetsindex

Helsingborg arbetar med begreppet flexibla detaljplaner. Den nya lagstiftningen om buller skapar samtidigt svårigheter att kombinera flexibla planer med behoven av god ljudkvalitet i nya bostadsområden. En tydligare och bredare bedömningsgrund än att endast se på decibeltal skulle kunna vara en framkomlig väg.

Åtgärdsprogram Buller 2019 – 2023 föreslår därför en utredning av stadens möjligheter att använda en typ av bredare bedömning, kanske ett så kallat ljudkvalitetsindex, för att uppfylla behovet av goda ljudmiljöer i den allt tätare staden.

Låg akustisk absorberande skärm. (SKL, Skapa goda ljudmiljöer)

Det här ska vi finslipa

Förtydligt ansvar och rutiner

Ansvar: Ansvar för arbetet med goda ljudmiljöer behöver bli tydligare i planeringsprocessen. Vi behöver tydligare rutiner och riktlinjer men också ha ett tätare samarbete mellan och inom förvaltningarna. Arbetet med goda ljudmiljöer och bullerdämpning behöver få en tydlig plats.

Ljudmiljögruppen: Den nu etablerade och informella ljudmiljögruppens arbete behöver lyftas fram och bli tydligare i planeringsprocessen. Vi föreslår att den får en mer praktisk och stödjande roll.

Bostäder – Bullerskyddsbidrag

Sedan 2014 har Helsingborgs stad erbjudit möjligheten till bidrag till fastighetsägare längs kommunala vägar för bättre fasaddämpning som fönsteråtgärder och byte av ventiler. Vid nybyggnad av bostäder finns det riktlinjer för buller men det finns inte lika tydliga riktvärden för värden vid befintlig bebyggelse. Staden har utgått från bullerkartläggningen i sin bedömning och fastighetsägare med ljudnivåer över 65 dBA vid fasad har haft möjlighet att söka bidrag via helsingborg.se. Staden kommer att fortsätta arbeta med denna tjänst utifrån samma kriterier även i detta åtgärdsprogram.

Riktlinjerna för bidraget kommer även fortsättningsvis att vara 65 dBA vid fasad men med tillägget att fastigheten

måste vara äldre än femton år. Denna gräns är satt med hänsyn till gällande lagstiftning och kraven för nybyggnation där bulleraspekten ska ha hanterats i detaljplan och bygglov.

När bidragstjänsten nu har funnits i några år behöver även rutinerna och bidragsprocessen revideras och göras mer lätthanterlig. Målet är att vi på så sätt kan effektivisera processen, nå fler fastighetsägare och öka takten på antalet fastigheter som får bättre ljudnivåer inomhus. Vi ska också genomföra en förbättring av e-tjänsten och skapa en tydligare process med bättre information till sökande.

Det finns också anledning för staden att undersöka möjligheten till bidrag även

för bullerplank. Detta erbjuds i ett fåtal andra kommuner men ännu inte i Helsingborgs stad.

Plank, till skillnad från fasadåtgärder, skyddar även uteplatser. Dock kommer detta att kräva en mer omfattande utredning eftersom bullerplank kan ha stor påverkan på stadsbilden och den upplevda tryggheten. Denna form av bidrag behöver tydliga kriterier och bör bland annat främst användas utanför tätbebyggt område. Det behövs även en annan form av bidragsprocess vilket kommer kräva ytterligare resurser. Förändringen kommer därför inte genomföras inom detta åtgärdsprogram men vårt mål är att de kommande åren se över och utreda förutsättningarna för denna form av bidrag.

Särskilt känsliga grupper – Skolor, vårdboenden och LSS-boenden

Vi ska utföra åtgärder mot buller där de gör störst nytta. Därför ska vi i första hand prioritera människors bostäder och platser där barn och andra känsliga grupper befinner sig. Under de kommande fem åren kommer vårt fokus därför att fortsatt vara att förbättra ljudmiljön vid skolor och vårdboenden.

Under föregående programperiod genomförde staden bland annat en översyn av hastigheten i kommunen. Bashastigheten sänktes till 40 km/h, vilket generellt sänkt bullernivåerna i staden. Vid analys av skolverksamheter och vårdboenden har vi kunnat se att det har skett en förbättring av bullernivåerna generellt.

Skolor

Buller är enligt Socialstyrelsen den miljöfaktor som stör flest barn och

forskning visar att buller har en negativ påverkan på barnens koncentration och lärande. Kartläggningen 2016 visar en förbättring av många skolors utemiljöer men fortfarande har skolgårdarna för knappt 70 av kommunens cirka 300 för- och grundskoleverksamheter ljudnivåer som ligger över 50 dBA. Urvalet för kommande femårsperiods åtgärder är förskolor och grundskolor där ekvivalentsnivån på mer än halva skolgården överstiger 50 dBA. Urvalet nedan visar runt tjugo skolgårdar i kommunen där det finns särskilt behov av bullerdämpning.

Vårdboenden och LSS-boenden

Personer med hörselnedsättning upplever sig ofta mer störda av buller än personer som hör bra. Det blir svårare att förstå vardagligt tal, framför allt i bullriga miljöer. Höga ljudnivåer kan

även utlösa fysiologiska besvär som höjt blodtryck och stegrad andnings- och pulsfrekvens. Flera forskningsstudier påvisar en ökad risk för dödsfall i hjärtinfarkt eller stroke på grund av trafikbullerexponering.

Det finns knappt tjugo vårdboenden och ett trettiotal LSS-boenden i Helsingborg. Ljudmiljön på flera av vårdboendena är nu bättre än tidigare men flera har fortfarande höga bullervärden vid fasad eller saknar bullerskyddade utemiljöer. Boende i vårdboenden och på LSS-boende är särskilt utsatta eftersom många har såväl fysiska som psykiska funktionsvariationer som påverkas negativt av omgivningsbuller samtidigt som många har svårt att förflytta sig.

Skola/Förskola	Område	Antal barn
Al-Maarif tvåspråksskola	Dalhem	270
Dalhems förskola	Dalhem	201
Diamantens förskola	Drottninghög	73
Fantasins källa/Hippokrène	Drottninghög	54
Grodan/Hippokrène	Drottninghög	41
Ängslyckans förskola	Elineberg	85
Lusseäckens förskola	Miatorp	51
Hamiltons förskola	Norr	38
Akvarellens förskola	Ramlösa	37
Brunnsalléns förskola	Ramlösa	92
Fridas förskola	Ramlösa	34
Fyrklövers Montessori - Ramlösa	Ramlösa	39
Humlegårdens förskola	Ramlösa	32
Ramlösa Montessori	Ramlösa	31
Waldorffskolan Tusenskönan	Ramlösa	20
Tornéhelms förskola	Söder	128
Waldorffskolan Blålockan	Ättekulla	25
Ödåkra Montessori förskola	Ödåkra	29

Vårdboende	Område	Antal boende
Elinebo	Elineberg	64
Lusseäcksgården	Miatorp	79
Jordbodalen	Närlunda	107
Pålsjö Park	Pålsjö	60
Åbrädden	Råå	81
Stattenahemmet	Stattena	87
Murteglet	Söder	56
Ragnvallagården	Västergård	60

Figur 1 och 2. Utpåkade för- och grundskolor samt vårdboenden i Helsingborg med särskilt behov av bullerdämpande åtgärder.

Närparker och rekreationsområden

Närparker och rekreationsområden är viktiga för att alla människor ska ha möjlighet till återhämtning och fysisk aktivitet. Flera studier visar att bullerpåverkan har stor inverkan på attraktiviteten i dessa områden.

På senare tid har man dock börjat uppmärksamma andra kvaliteter i ljudlandskapet som viktiga att ta hänsyn till. Bland annat genom att framhäva andra kvaliteter så att positivt förknippade ljud framhävs.

Det finns många sätt att arbeta med stadens ljud på ett mer kreativt sätt i planeringen. Idag strävar vi generellt efter tysta områden; men det är aldrig helt tyst i staden. Detta kräver att vi talar om annat än enbart decibelnivåer och det kräver ett större helhetsgrepp och medvetenhet om ljudens kvaliteter.

I en stad som Helsingborg är bullerfria platser begränsade och de natur- och rekreationsområden som har potential att räknas som "tysta områden" går framför allt att finna i stadens utkanter. Därför finns det ett behov av att arbeta aktivt även med mindre närparker och

andra platser i staden där människor bor och rör sig i sitt vardagsliv.

Bullerkartläggningen visar vilka närparker som är särskilt störda av buller och som är i behov av skydd. Dessa redovisas även i slutet av detta program.

Natur- och rekreationsområde	Vägsträcka
Grå Läge	Christinelundsvägen
Kulla Gunnarstorp	Christinelundsvägen
Rosendals Ekshage	E4
Bruces skog	E4 / E6 / E20 och Österleden
Hasslarps dammar	E6 / E20
Ramlösaparken	E6 / E20 och Järnvägen
Rååns dalgång	E6 / E20 och Järnvägen
Vallåkra / Borgen	Järnvägen
Väla skog	Järnvägen och E4
Allerumsskogen	Väg 111
Småryd	Väg 111
Björka Skog	Östra länken

Figur 3. Identifierade natur- och rekreationsområden i behov av bullerdämpning.

Verktyg

Utredningar

Bullerutredningar är nästan alltid nödvändiga underlag när vi ska analysera åtgärder för bättre ljudmiljö. En samlad erfarenhet från tidigare åtgärdsprogram är att vi behöver lägga mer resurser på planering och analyser i tidiga skeden. Ambitionen är att koppla ljudutredningarnas tekniska beräkning och dimensionering till att åtgärdsförslagen också ska innehålla gestaltungs-förslag, eftersom åtgärderna ofta påtagligt påverkar upplevelsen och känslan av trygghet.

Bullerkartan 2.0

Den nya digitala plattformen för geografisk information gör att vi lättare kan hålla bullerkartan levande under programperioden. Från att endast vara en ögonblicksbild vid kartläggningstillfället ska den få en separerad del där utförda åtgärder finns redovisade. Ambitionen är också att lägga ut en stor del av informationen som öppen data.

Påverkansarbete

Staden ska samverka med Trafikverket och andra externa aktörer för att förbättra ljudlandskapet och rekreationsvärdena i de utpekade natur- och rekreationsområdena.

Erfarenheter

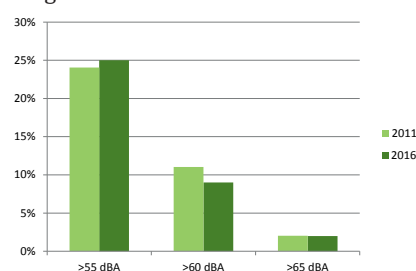
Hur är det med bullret i Helsingborg

Bullersituationen i Helsingborg har trots stor inflyttning blivit betydligt bättre de senaste fem åren. Åtgärderna i det förra programmet har haft positiv påverkan och höga bullervärden har dämpats.

Jämfört med förra kartläggningen har höga ljudnivåer minskat, både vid bostäder och vid skolor och vårdboenden. Detta är ett resultat av bland annat sänkt bashastighet i Helsingborgs tätort. Samtidigt visar beräkningarna att fler påverkas av ljudnivåer mellan 50-60 dBA ekvivalentnivå (Leq).

En anledning till detta är bland annat att underlaget har förfinats och att fler uppsamlingsgator och bostadsgator är med i beräkningarna sedan förra kartläggningen. Det innebär att datan i

kartläggningen 2016 är svår att helt jämföra med den från 2011 men även att den visar en sannare bild av verkligheten än tidigare.

Figur 4. Andel av stadens invånare utsatta för olika ljudnivåer år 2011 respektive år 2016.

Begreppsförändring

Två nya förordningar har kommit under den senaste programperioden. De berör nybyggnad av bostäder i mycket bullerstörda miljöer. De påverkar därför inte inriktningen i åtgärdsprogrammet i någon större utsträckning men är ändå viktiga att känna till, eftersom frågan om buller vid nybyggnad behöver särskild eftertanke. Det finns fortfarande flera frågetecken om hur begreppen i de nya förordningarna ska tolkas i förhållande till tidigare lagrum och benämningar.

I en snabbt växande stad och med förändrade köpbeteenden kan trafiken

förändras på relativt kort sikt med försämrade boendemiljöer, kostnader för bullerdämpning och en oattraktiv stadsbild som effekt.

I tidigare åtgärdsprogram har staden utgått från Trafikverkets och Naturvårdsverkets riktlinjer för befintlig miljö och kommer att göra så även i fortsättningen. Dock kommer vi att behöva föra en särskild diskussion kring när en bostad ska räknas som "befintlig" respektive "nybyggd" även när det rör sig om frågor kring bullerskyddsbidrag.

Kartläggningen 2016 visar att 25 procent av helsingborgarna utsätts för ljudnivåer från vägtrafiken på över 55 dBA ekvivalentnivå (Leq). Två procent har ljudnivåer över 65 dBA ekvivalentnivå.

Även tågtrafik utsätter två procent av stadens invånare för ljudnivåer över 55 dBA (Leq).

För att en park i staden ska upplevas ha god ljudkvalitet bör ljudnivån, enligt SKL:s handbok "Skapa goda ljudmiljöer" vara under 50 dBA.

I större naturområden och tätortsnära rekreatiomsområden bör ljudnivån vara under 45 dBA.

Detta har vi gjort

Hastighet: Sänkningen av bashastigheten i stadens tätbebyggda områden från 50 till 40 km/h är en åtgärd som har haft stor påverkan. Generellt har detta medfört en sänkning på 2 dBA vid fasad.

Fysiska åtgärder: Genom plank, vallar och bullerdämpande murar har bostäder och minst en närpark skyddats bland annat utmed Ängelholmsleden, Österleden och Landskronavägen.

Skolor: En skolgård och en skol- och en förskolegård har fått rimliga bullernivåer med hjälp av plank, en tredje skola är på gång.

Vårdboende: Bullerplank vid ett vårdboende har gjort att de boende fått en uteplats med rimlig bullernivå.

Fasadbidrag: Flera större fastigheter i centrum samt några mindre fastigheter har fått bidrag för fasadåtgärder som fönster- och ventilbyte genom stadens program för bullerskyddsbidrag.

Naturområden: Genom utredning och samarbete med Trafikverket i Skåne har ett av stadens största rekreationsområden, Råådal, kommit med på listan över statligt prioriterade objekt för bullerdämpning.

Närparker: Närparker är svåra att åtgärda utan negativa effekter på trygghet och upplevelse. Det finns planer på att under 2018 testa hur akustisk design kan fungera för en närpark. Det skulle också kunna ge värdefull ny kunskap för platser i central miljö.

Bullerkartan: Bullerkartan är tillgänglig internt och externt genom öppna data och stadens webbkarttjänst. Den fungerar nu som ett självklart vardagligt verktyg inom Stadsbyggnadsförvaltningen och andra förvaltningar.

Ljudmiljögruppen: I staden finns Ljudmiljögruppen med representanter för olika verksamheter inom stadsbyggnadsförvaltningen och miljöförvaltningen. Gruppens träffas regelbundet för erfarenhetsutbyte, nätverkande och stöttning i tolkningsfrågor av regelverket för buller. Gruppens samarbete har utvecklats och även bytt namn.

Nytta – Vad fick vi för pengarna?

Störningar och negativa hälsoeffekter från buller innebär en stor kostnad för samhället. För att uppnå största kostnadseffektivitet vid bullerbegränsning krävs en helhetsbedömning av bullersituationen. Bullerdämpningen måste främst inriktas på åtgärder nära källan för att sänka den ekvivalenta ljudnivån. Den ekonomiska lönsamheten i bullerskyddsåtgärder varierar mellan olika fall eftersom bullerstörning framför allt är en upplevelse. Därför kan små medel med hög upplevelsefaktor ibland vara mer effektiva än vad siffror och bullerberäkningar visar.

När vi genomför bullerdämpande åtgärder nära källan blir nyttan gene-

rellt störst där befolkningstätheten är störst. I mer glesbefolkade områden är istället åtgärder nära fastigheten mer lönsamma. Den hastighetssänkning som Helsingborgs stad genomförde sänkte generellt den ekvivalenta ljudnivån på 85 procent av stadens gator med cirka 2 dBA. Detta var en kostnadseffektiv åtgärd som haft positiv påverkan på många människor och platser.

Skärmar och gabioner är dyrare investeringar men gör stor nytta längs de stora infartslederna som till exempel Ängelholmsleden och Österleden. Lösningen innebär att stora områden med många boende har fått mycket bättre ljudmiljö. I tätbebyggda stadskvarter finns sällan

möjlighet att placera bullerskärmar längs vägen. Därför har vi fokuserat på åtgärder nära fastigheten. Byte av fönster och ventiler är där en mycket effektiv åtgärd för bättre inomhusmiljö. Staden har gett bidrag för fasadåtgärder till flera större fastigheter i centrala Helsingborg. Det innebär att många boende med tidigare fasadvärden över 65 dBA har fått bättre ljudmiljö inomhus.

Valet av åtgärd har alltså fått styras av den fysiska möjligheten till åtgärder. Även fortsättningsvis behöver vi bedöma vilken åtgärd som är mest kostnadseffektiv i varje enskilt fall.

Åtgärder 2014 – 2018			Total kostnad SEK	
Plank/ Gabioner/ Vallar			13 000 000	
Fönsterbidrag			1 300 000	
Utredningar			500 000	
Skolor och vårdboenden			2 500 000	
Summa SEK			17 300 000	

ÅTGÄRDER		Mål	Genomförd åtgärd	Måluppfyllelse				
	Skolor	3 st	3 st	✓	✓	✓	✓	✓
	Vårdboenden	1 st	1 st	✓	✓	✓	✓	✓
	Närparker	1 st	1 st	✓	✓	✓	✓	✓
	Fasader		6 st	✓	✓	✓	✓	✓
	Hastighetsplan		Ja	✓	✓	✓	✓	✓

Figur 5. Effekt- och kostnadsredogörelse för åtgärder under 2014 – 2018

Kan det aldrig få vara tyst?

Ljudmiljön som en särskild kvalitet

Vi lever i en hektisk tid där vi bombarderas av olika sinnesintryck. Pauser i flödet av intryck är viktiga för vår hälsa och vårt välbefinnande.

Ljudet från trafiken blir ofta en oönskad bullermatta som döljer de ljud som vi mår bra av. Naturens ljud är också en del av de värdefulla och betydande ekosystemtjänster som gröna områden bidrar med.

Vi har ambitionen att leva i en allt tätare stad. Tätare stadslandskap innebär fördelar som tillgänglighet, effektivt användande av resurser, möjlighet till stimulans och ett spännande stadsliv. Behovet av platser för rekreation, paus och återhämtning kommer att öka som ett resultat av förtätningen. Stilla områden i och nära staden behövs som motpolar till det urbana livet för såväl barn som vuxna. Dessa platser kan vara större naturområden men också närparker i bostadsområden, centrala stadsparker eller torgytor och mindre platsbildningar dit vi lätt kan ta oss och där vi gärna uppehåller oss.

Detta går hand i hand med ett flertal av stadens olika planer och program. Mål och prioriteringar i Översiktsplanen, Livsmiljöprogrammets, Stadsplan 2017 och Grönstrukturprogrammet pekar alla åt samma håll. Det finns ett verkligt behov och en uttalad ambition att värna om gröna områden och de stilla platserna för att bevara och utveckla stadens attraktion

Stilla områden är inget nytt fokusområde. Redan 2004 deltog Helsingborg i en undersökning om tysta områden. Initiativtagaren, Länsstyrelsen i Skåne, hade då konstaterat att Skåne och främst de västra delarna har en brist på områden som lever upp till begreppet. I Helsingborg undersökte man ljudkvaliteten i fyra större gröna områden inom tätorten, Pålsjö skog, Fredriksdal, delar av nuvarande Bruces skog och Ramlösaravinen. Stora delar av dessa var så kallade tysta områden där trafikbullret inte trängde in. Ambitionen var att fortsättningsvis skydda områdena och man pekade också på möjligheter att utöka dem.

Sedan dess har vi förtätat staden betydligt, antalet invånare ökar stadigt och vi har fått bättre verktyg och kartunderlag. Det är nu lätt att se var det finns platser med bra ljudmiljö. Att peka ut stilla områden kräver dock att där ska finnas mervärden – vi ska vilja uppehålla oss där.

Karta över Fredriksdal, inom markerat område underskrider trafikbullret 40 dBA (Pilotstudie 2004).

Karta över Ramlösaravinen, inom markerat område underskrider trafikbullret 40 dBA (Pilotstudie 2004).

Hur kan vi arbeta med stilla områden?

Det finns bra exempel på hur man kan arbeta med de här frågorna. I Storbritannien har man tagit fram ett koncept som kallas "Tranquility trails". I Sverige finns exempel från Stockholmsområdet där man arbetat med projektet "Guide till tystnaden" och i Östergötland jobbar man med att lyfta fram tysta platser som en del av marknadsföringen.

Även mindre närparker och centrala platser har en positiv påverkan på människor och innebära möjlighet till korta men värdefulla pauser. Det kan vara en promenadstig med vacker utsikt en bit från stadens sorl och bedövande trafikljud eller något så enkelt som ett torg, en avskärmad plats med en fontän

eller en bänk under ett ståttigt träd. Var finns de platser som vi söker oss till eller saknar? Bäst är att fråga helsingborgarna: var trivs du bäst när du vill få lite lugn? Resultatet skulle ge en bra insikt i var staden bör lägga ytterligare omsorg för att skydda mot buller.

I "Åtgärdsprogram Buller 2019–2023" betonar vi vikten av att Helsingborg behöver arbeta aktivt och tydligt med att skydda och utveckla stilla områden. En annan del är att sprida kunskapen om stadens stilla områden och var invånare och besökare kan hitta till platser för lugn och avkoppling.

"Värna bullerfria områden i urban miljö".

/Översiktsplan 2010

"Vi behöver fler grönområden och bättre kvalitet i de vi redan har".

/Stadsplan 2017

"Bevara och planera för rofylldhet men även ge möjlighet till vila och återhämtning och höja kvaliteterna i grönområdena"

/Grönstrukturprogrammet

"Skapa utrymme åt lugna och stillsamma miljöer för reflektion, vila, återhämtning och umgänge" och att "Utveckla en välkomnande och hälsofrämjande stadsmiljö där kulturen och naturen tillåts komma nära och beröra oss".

/Livskvalitetsprogrammet

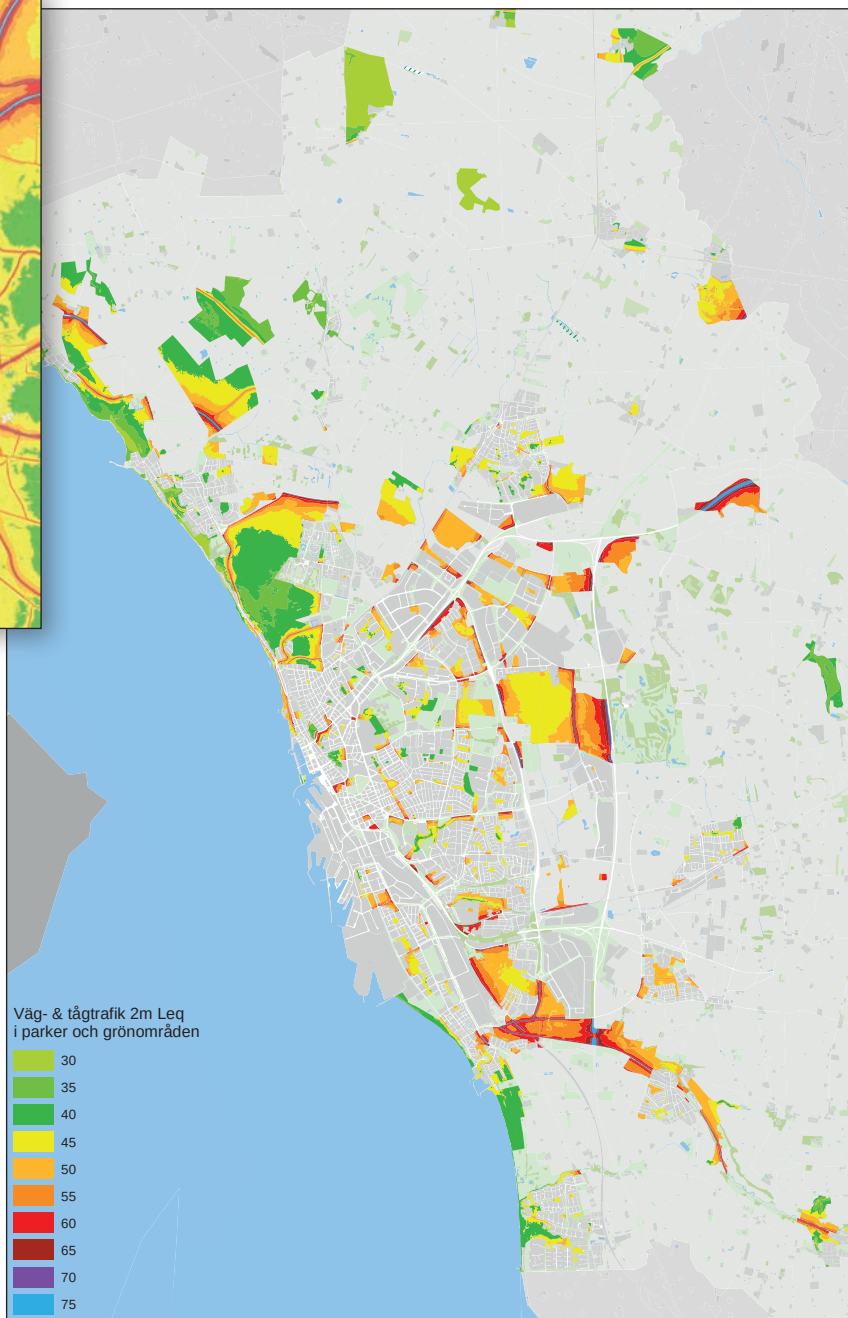
Kartor

Bullerutsatta närparker i Helsingborg

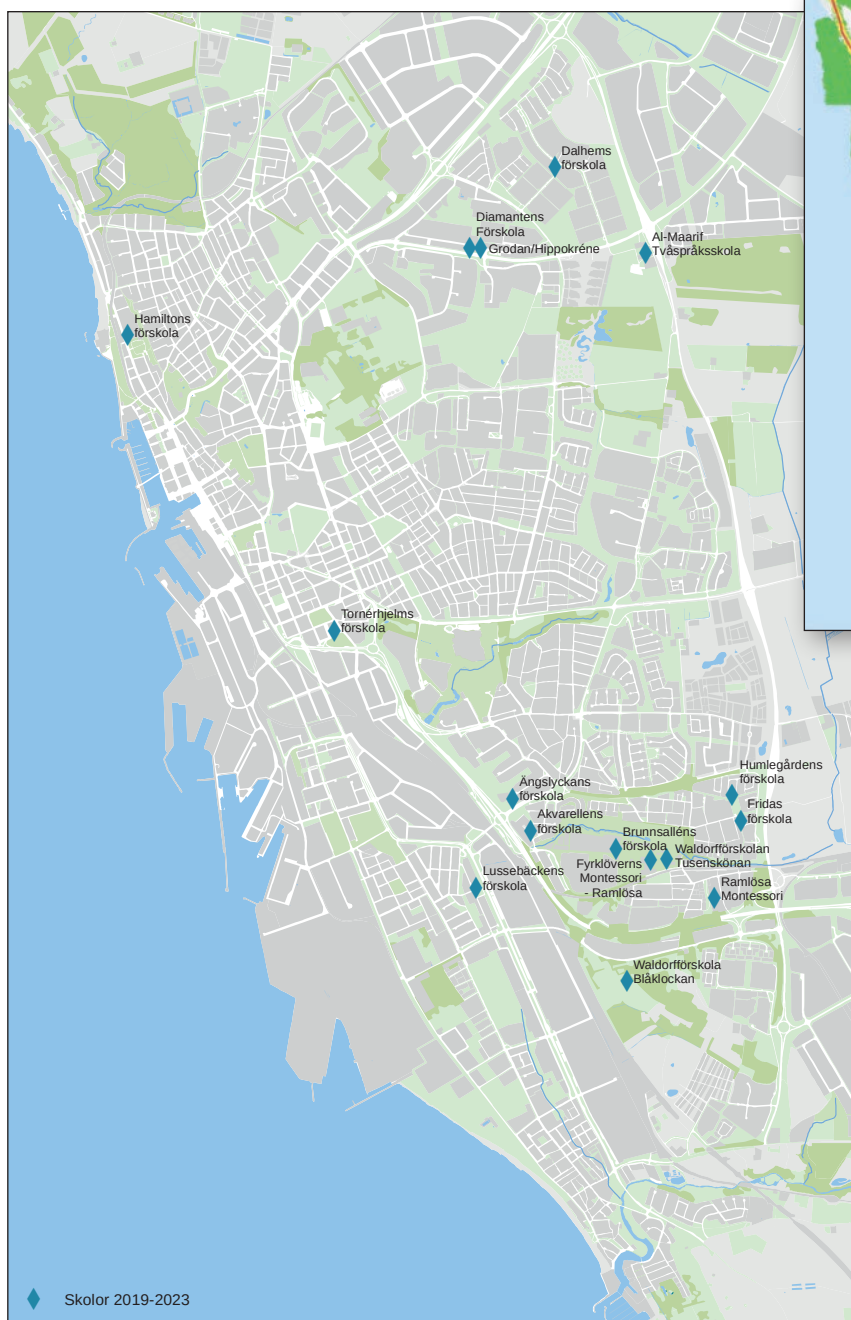

Kartan visar bullernivåerna i grönområden och närparker i Helsingborgs stad.

Materialet visas även i stadens interna och externa webbkarttjänst och används som underlag vid planering av åtgärder.

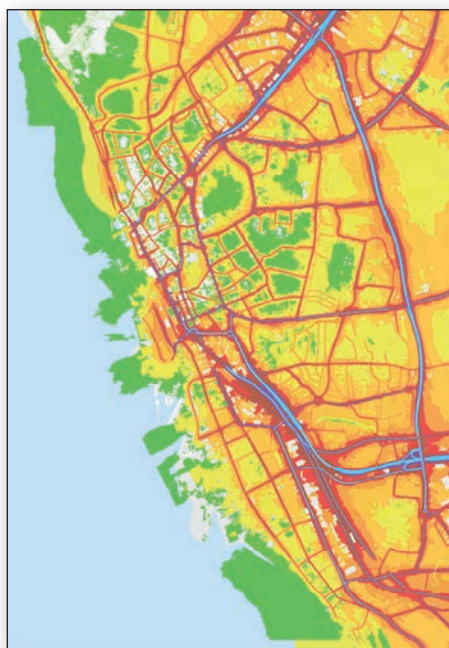
Uttekade skolor i Helsingborg

Kartan lyfter ut särskilt bullerutsatta skolor och förskolor i Helsingborgs stad. Urvalet i kartan visar de platser där ljudnivån överstiger 50 dBA på hela skorgården och används som underlag vid prioritering av åtgärder under programperioden.

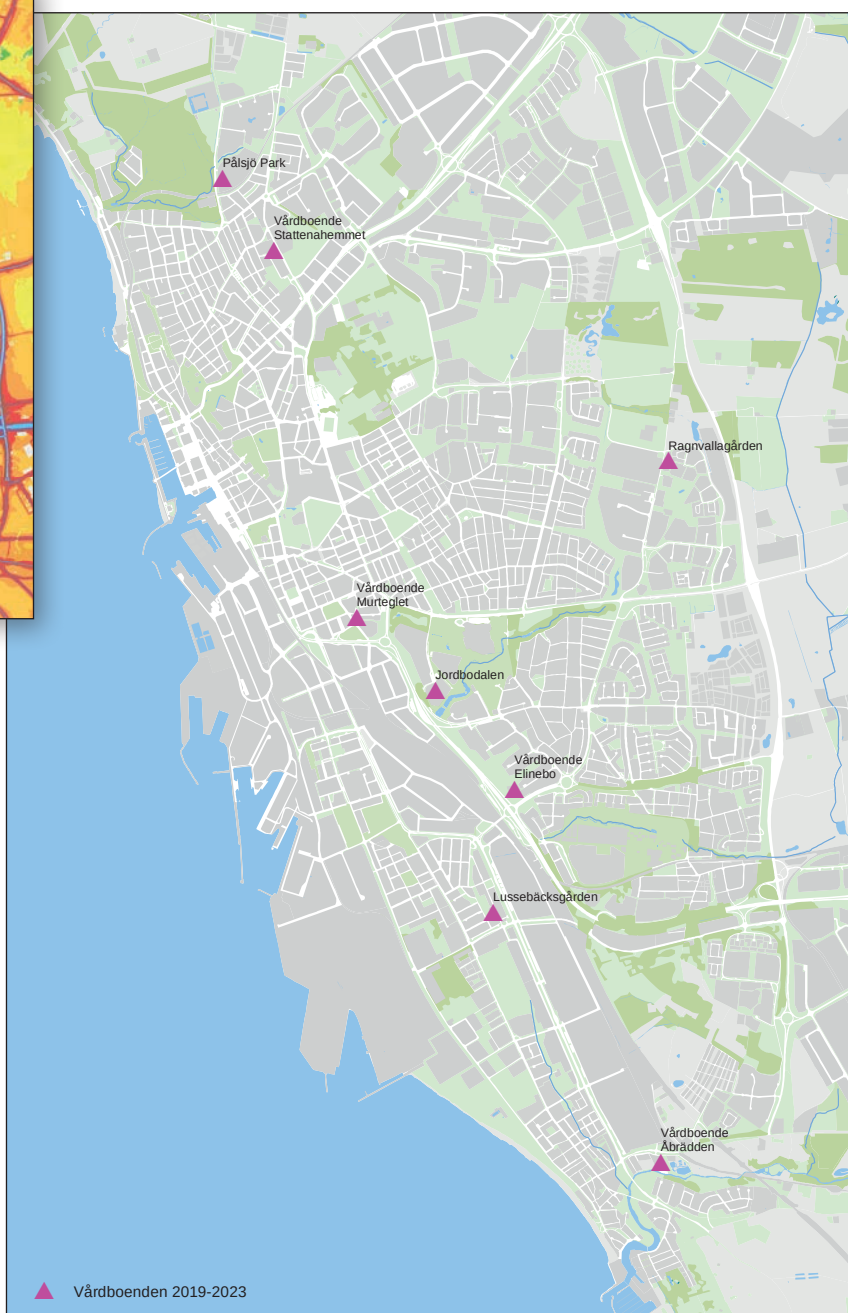
Materialet visas även i stadens interna och externa webbkarttjänst och används som underlag vid planering av åtgärder.

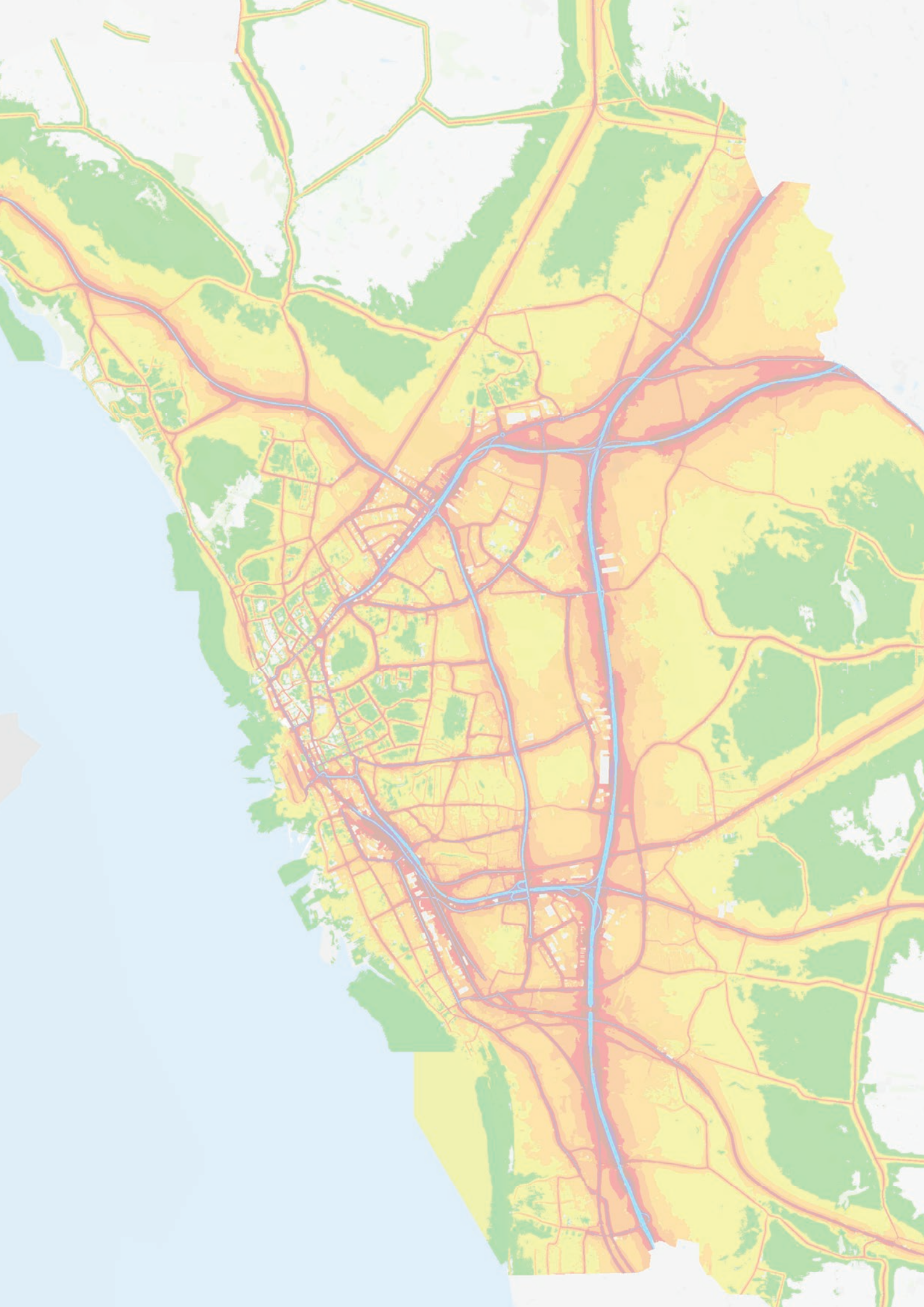
Uttekade vårdboenden i Helsingborg

Kartan visar utpekade vårdboenden i Helsingborgs stad där utemiljön är särskilt bullerutsatt. Urvalet i kartan används som underlag vid prioritering av åtgärder under programperioden.

Materialet visas även i stadens interna och externa webbkarttjänst och används som underlag vid planering av åtgärder.

Lästips och mer information:

Bullerkarta 2016

Helsingborgs stads kartportal

helsingborg.maps.arcgis.com

Buller i Helsingborg

Helsingborgs stads information om buller
i boendemiljö

[helsingborg.se/bo-bygga-och-miljo/bostader/
boendemiljo/buller](http://helsingborg.se/bo-bygga-och-miljo/bostader/boendemiljo/buller)

Skapa goda ljudmiljöer

Handbok i trafikbullerskydd, framtagen av
Sveriges kommuner och landsting, SKL i samarbete
med Trafikverket och Stockholms stad

webbutik.skl.se

Stadens ljud

Samexistens och metodutveckling för ökad
stadskvalitet slutrapport: 3 maj 2013

[boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/
delegationen-for-hallbara-stader/
stadsbyggnadsprojekt/ljud/](http://boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/delegationen-for-hallbara-stader/stadsbyggnadsprojekt/ljud/)

Helsingborg – staden för dig som vill något!

Helsingborgs stad

Kontaktcenter · Stortorget 17

Postadress SE-251 89 Helsingborg

Telefon 042-10 50 00 · kontaktcenter@helsingborg.se

helsingborg.se

HELSINGBORG